

MMXV.

III. ÉVFOLYAM

II.SZÁM

NEMZETBIZTONSÁGI

SZEMLE

KÜLÖNLENYOMAT

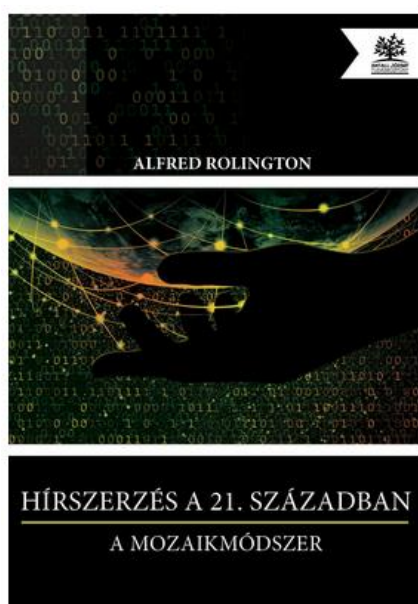

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
NEMZETBIZTONSÁGI INTÉZET
BUDAPEST

Könyvismertető - Alfred Rolington: Hírszerzés a 21. században, A mozaikmódszer c. könyvéről

Dr. Dobák Imre

Alfred Rolington – Hírszerzés a 21. században – A mozaikmódszer (Magyar kiadás. Antall József Tudásközpont 2015, Fordította: Szabó Mihály 2014, ISBN 978-963-87486-3-8, Eredeti mű: Alfred Rolington: Strategic Intelligence in the 21st Century: The Mosaic Method, Oxford University Press) című könyvéről

2013-ban jelent meg az Oxford University Press kiadásában Alfred Rolington: Strategic Intelligence in the 21st Century: The Mosaic Method című munkája, amely fordítását követően 2015-től, az Antall József Tudásközpont kiadásában már magyar nyelven is elérhető az olvasók számára. Alfred Rollington - mint a könyv bevezetőjéből is kitűnik - kiadói munkája kapcsán régóta foglalkozik a hírszerzés tevékenységét és folyamatait érintő változások, vagy akár a stratégiai elemzések kérdéskörével. Mindezen ismeretei tükröződnek vissza a hírszerzés terén új szemléletet bemutató, az ún. mozaikmódszert középpontba helyező könyvében, amelyhez a R. James Woolsey, a CIA (1993-1995 között) volt igazgatója írt előszót.

A könyv szerzője a titkosszolgálati – hírszerzési tevékenységeit jól ismerő szakértők véleményét kikérve ismerteti gondolatait a 21. századi hírszerzésről. Mindezt a múlt egyes biztonsági aspektusainak ismertetésén, a változó környezet jelentette fenyegetettség, és a jelenlegi stratégiai gondolkodás bemutatásán keresztül teszi. A bevezetőben a hírszerzés szemszögéből tekinti át jelenlegi világunkat, és világít rá a technikai fejlődés, az információs, valamint a biztonságpolitikai környezet számos összefüggésére.

A szakirodalomban ma már gyakran említett alaptétel, hogy a hírközlés változása alapvetően átformálta a hírszerzés jelentőségét és lehetőségeit. Ennek a gondolkörnek elméleti jellegű, modelleket felvázoló átültetésére ezidáig azonban kevés, hitelesnek tekinthető szakirodalmat találhattunk. Ebben új Rolington műve, megfogalmazva, hogy a „kommunikációs forradalom mélyen érintette a hírszerzési ciklus tradicionális elemeit” (p.13) is. Mindennek hatásai a tömeges méretekben rendelkezésre álló információk feldolgozásának, elemzésének lehetőségeiben is megmutatkoznak. Értelmezhető szakmai érvei mentén újfajta elemzési megközelítés szükségességét veti fel, amely közvetve hatással lehet a mögöttes nemzetbiztonsági, rendvédelmi, katonai szervezetek struktúrájára is, hiszen napjainkban már határokön átnyúló, mindenki számára hozzáférhető és folyamatosan változó információs folyamatokról beszélhetünk.

A. Rolington, már könyve bevezetőjében felhívja a figyelmet a tradicionális hírszerzési ciklus és tervezési modell kiváltásának szükségességére és javasolja a hírszerző szolgálatok, rendfenntartó szervek, valamint kereskedelmi szervezetek számára korszerű, az infokommunikációs környezetnek megfelelő modellek megalkotását. Mint kifejti, új struktúrákat kell kialakítani, amelyek szereplői műveleti képességeik és függetlenségük megtartása és javítása mellett mélyebben és folyamatosabban kell, hogy egymáshoz kapcsolódjanak (p.18.). Ezen gondolat mentén számos példát, rendkívül értékes, elgondolkodtató szakmai felvetést ismerhetünk meg, látva hogy a hierarchikus struktúrák átértékelése számos ország hírszerző, rendőri, és egyéb, biztonsági feladatköreit felölelő szervezetében már megkezdődtek. Példáin keresztül a „nyugati titkosszolgálati” szféra stratégiai folyamataiba kaphat rövid betekintést az olvasó, látva azok pozitív és negatív oldalait egyaránt.

Amellett, hogy bátran felveti a hírszerzés átalakuló jelenségének sajátosságait, javaslatokat, új szemléletmód kialakításának szükségességét fogalmazza meg. Munkájában kitér a főbb tradicionális hírszerzési adatgyűjtés és tervezés fajtáira, áttekinti a ciklikus, a scenáriós és a mozaik hírszerzési módszereket, azok jelentőségét, hatékonyságát. Rendkívül értékes része a munkának, hogy a hírszerzés tág értelmezése révén a hagyományos hírszerzés mellett kitér a gazdasági hírszerzés, vagy akár a hírszerzés és a rendvédelem kérdésköreire is. A technológiák okozta változások és hatásaik visszatérő gondolatként jelennek meg könyvének több fejezetében is, amelyek az olvasó számára is jól jelzik, hogy a hírszerzés

képességei (pl. adatgyűjtési eszközrendszerek) folyamatos fejlődésen mennek keresztül, előrevetítve az elemzési tevékenység szükséges módosulását is.

A mozaikmódszer lényegével a könyv utolsó részében ismerkedhet meg az olvasó, amely mint információszerzés és elemzés egysége a ma már konzervatívnak tekinthető hírszerési ciklus leértékelődését vetíti előre. Az elmúlt évtizedek biztonságpolitikai változásai mellett robbanásszerű technikai - technológiai változás ment végbe környezetünkben. Megváltozott az információk mennyisége, típusa, elérhetősége, így új és újabb hatások érték az információgyűjtés és elemzés területét is. Századunkban az új típusú fenyegetések és az életünket egyre nagyobb mértékben meghatározó modern technikai eszközök folyamatosan alakítják a biztonsági környezetünket, amelyek vonatkozásában az elektronikus formában megjelenő adatok és információk a különféle veszélyek előrejelzési lehetőségeit is magukban hordozhatják.

A szerző felveti a régi piramis típusú struktúra helyett a hálózati szervezési struktúra hatékonyságát, környezethez való „alkalmazkodási” képességét, a kollektivitás kérdését, figyelembe véve az elektronikusan egyre inkább globalizálódó környezetünkből adódó kihívásokat. A korábbi elméletek mellett a hatékonyság és eredményesség mentén, mint újfajta megközelítés a több forrásból származó információk mintegy koncentrált elemzését helyezi a középpontba, mozaikmódszerét új hírszerzési modellbe (stratégiai hírszerzés - posztmodern módszer) építve.

A könyv által felvállalt kérdésköröket tekintve a szerző arányaiban is megtalálta a szükséges egyensúlyt az egyes témakörök között, kellő terjedelmet szentelve a történeti és elméleti kérdéseknek, az új geopolitikai hírszerzési helyzet bemutatásának, és a munka egyik legfontosabb részeként megjelenő paradigmaváltást felvető részeknek. Mindezen fejezetek egymásra épülve nyitják fel a hírszerzés elvi – elméleti kérdései iránt az érdeklődők szemét. Az egyes fejezeteket olvasva számos fogalom tisztulhat le előttünk, megismerhetjük a hírszerzési modellek jelentőségét, vagy akár ráeszmélhetünk a szervezetek közötti együttműködések fokozott szükségességére is.

A könyv szakkönyv, amely magyar nyelvű fordítását a szakszavak és megfogalmazások korrekt, értelmezhető, szakmailag hiteles megjelenése tesz teljessé. A könyv összességében elgondolkodtat a hagyományosnak tekintett modellek és folyamatok átértékelésének szükségességéről, és új hírszerzési modellt felvázolva körvonalazza a stratégiai hírszerzés napjainkban egyre meghatározóbb jelentőségét. Ajánlható nemcsak szakembereknek, hanem a témakör iránt érdeklődők széles körének. Értékes, új gondolataival az oktatási célok mentén is szerepet kaphat.